

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

JAK SE VÁM
LÍBÍ?

AS YOU
LIKE IT

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Tato kniha vychází za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky.

Jak se vám líbí? je zřejmě nejradostnější komedie, jakou Shakespeare napsal. Vznikla těsně před koncem 16. století. Završila období tvorby, ve které autor v osmi historických hrách odhaloval kořeny, z nichž vyrostla jeho země, a v osmi komediích zkoumal ty zábavnější stránky lidské existence. Po přelomu století nastává v jeho tvorbě výrazný zlom, který naznačuje proměnu autorova vnímání světa a postoje k životu. S pohledem upřeným do nitra člověka píše své nejslavnější tragédie a v hrstce zbývajících komedií nechává postupně houstnout stíny smutku a skepse. V prosluněné komedii **Jak se vám líbí?** je jich ale ještě poskrovnu. Jako by si dramatik potřeboval dokázat, že život má smysl a člověk je strůjcem svého štěstí.

Hra se pravděpodobně uváděla v roce 1600 v novém divadle *Globe*. V roli šaška zde vystoupil i nový člen herecké *Společnosti lorda komořího* Robert Armin, s nímž se rejstřík Shakespearových postav rozšířil o typ intelektuálního klauna. Coby zdatný zpěvák a muzikant byl Armin pro soubor přínosem i s ohledem na měnící se vkus publika, které podle panující módy stále více prahlo po výpravnějších produkcích s větším podílem hudby, zpěvu a tance. Komedie **Jak se vám líbí?** jim v tomto směru vycházela vstříc. V žádné jiné hře nemá Shakespeare tolik písní jako zde.

Literárním pramenem byl autorovi pastorální román Thomase Lodge *Rosalinda: Eufuův zlatý odkaz* (*Rosalynde: Euphuus' Golden Legacie*, 1590), který Lodge napsal zčásti na podkladě epické básně ze 14. století. Shakespeare se jistě nechal inspirovat i jinými tituly pastorální literatury, jako byla zejména *Arkádie* (*Arcadia*, 1590) Philipa Sidneyho. Bezprostředním podnětem k dramatické adaptaci mu pak zřejmě byly dvě hry o zbojníkovi Robinu Hoodovi, které v roce 1598 uváděla konkurenční herecká *Společnost lorda admirála*.

Lodge napsal román zdobným „euphuistickým“ stylem a proložil text množstvím básní v bukolickém duchu. Shakespeare přebíral základní příběh románu včetně hlavních postav a romantických kulís lesa jako útočiště před zlobou světa. Jeho adaptace ale oproti předloze zvýraznila některé kontury. Autor posílil rodinné vazby a paralelní strukturu hry. Ostrým a psychologicky málo motivovaným rozlišením postav na dobré a zlé dal hře pohádkové vyznění. Nakonec se v lůnu Ardenského lesa ti zlí napraví a hra vyvrcholí dokonce čtyřnásobnou svatbou.

Byl by to banální příběh hraničící až s nejapnou parodií, kdyby tu příběh hrál podstatnou roli. A tak tomu vsutku není. Shakespeareova dramaturgie látky je pozoruhodně nedramatická. Zatímco v románu se lidé zabíjejí a přepadají, jsou zde náznaky incestu, ba dokonce kanibalismu, a šťastnému konci předchází rozhodující válečný střet, v Shakespeareově adaptaci nic tak vypjatého není. Hra dokonce postrádá klasickou dramatickou strukturu. Vše dějově podstatné se odehraje v prvním a zčásti druhém jednání a pak až na samém konci. Hlavním nositelem divadelního účinku zde není dramatický příběh, ale navýsost zábavný střet povah, názorů na lásku a postoju k životu. To tvoří pravou matérii a největší hodnotu hry. Děj je pak především nástrojem, jak ohňostroj vtupu vyprovokovat.

Víru v ozdravnou moc přírody vyjádřil dramatik už v komedii **Sen čarovné noci**, kde je náprava věcí lidských v rukou rozmarných víl, skřítků a jiných čarovných sil. I ve hře **Jak se vám líbí?** se v magickém prostředí lesa zázračně napraví dva zlosyni. Shakespeare ale obohatil romantický pastorální azyl o závažnější rys. Až zde, daleko od „nablýskané falše“ dvora, se vše ukazuje v pravém světle. Až vyhnání do „ráje“ si mohou lidé uvědomit, co je v životě důležité.

Testu pravdivosti v prostředí Ardenského lesa autor podrobuje dvě základní témata hry. Tím prvním je samozřejmě láska. V obvyklém tematickém zrcadlení staví vedle sebe Shakespeare dokonce hned čtyři milostné páry. K dvěma šlechtickým dvojicím a páru pastorálních milenců převzatým z románu přidává zcela nesourodou dvojici, kterou tvoří dvorský šašek Brus a venkovská děvečka Audrey. Nabízí tak skutečně přepestrý pohled na nejrůznější odstíny lásky od lásky romantické k lásce přízemně konzumní, od parodie milostného vzývání až k ryzímu spalujícímu citu.

Mnoho prostoru je věnováno konfrontaci různých postojů k životu. Tu určuje už skutečnost, že se vedle sebe ocitají lidé v té nejširší škále společenského spektra. Vyhnání vévoda se suitou vznešených pánů nesou v sobě odvěkou romantickou touhu uniknout ze zkažené společnosti a žít prostým životem v panenské přírodě. Přestože tvrdí, že by „neměnili“, je zřejmé, že takový „život v pravdě“ je pro ně záležitostí přechodnou až sváteční. Na konci hry se ostatně rádi vracejí do opovrhované civilizace. Jak odlišný je vedle jejich apartní pózy věcný a poctivý přístup k životu v podání ovčáka Corina. Další dvě připsané postavy, pasačka koz Audrey a venkovský hňup William, rozšiřují panoptikum postav o vděčné komické kariatury.

Společnými pozorovateli, ale zcela protikladnými komentátory tohoto lidského hemžení jsou šašek Brus a cynický melancholik Jacques, jehož rovněž autor do hry dopsal. Šašek Brus ve shodě se svým strakatým šaš-

kovským hávem vidí svět v těch nejpestřejších barvách. V jednu chvíli dokáže mít na stejnou věc dva zcela odlišné názory, ale protože je především realista, raději vždy zvolí tu variantu, která straní životu. Funkcí šaška je z moci svého výlučného postavení říkat lidem nepříjemnou pravdu a bourat iluze. Brus tak činí s chutí, ale na rozdíl od jiných představitelů šaškovského cechu se sňatkem s venkovskou holčkou rád svého výlučného postavení zbaví, protože „i muž má své touhy“. Jacques je rovněž bořitelem iluzí a nelítostným, byť duchaplným kritikem světa, který, jak říká v nejslavnějším monologu této hry, je pro něho (jen) divadlo. Protože je ve svém pesimismu důsledný, sám nakonec zůstává stranou jako pouhý divák.

Nespornou hlavní hrdinkou hry je Rosalinda, jedna z nejnádhernějších ženských postav, jaké Shakespeare vytvořil. Zdobí ji nejen výtečná výmluvnost, schopnost vidět svět i samu sebe bez iluzí a s humorem, ale také aktivní a odvážný přístup k životu. Už jako trpěná společnice dcery uzurpátorského vévody dokáže tato nekonvenční dívka vyjádřit své city mladému muži, do něhož se na první pohled zamilovala. A co teprve, když se v mužském převleku ocitne v Ardenském lese. Masku divadelního kostýmu jí umožní balancovat mezi hrou na pravdu a upřímným vyznáním. Tento pohyb na hraně zdání a skutečnosti patří k Shakespeareovým zásadním tvůrčím postupům. Zanedlouho v tragédii **Hamlet** právě zdání v podobě divadelního představení odhalí skutečnou pravdu o utajeném zločinu. V komedii **Jak se vám líbí?** je ale napětí mezi hrou a skutečností především ještě zdrojem situační komiky.

Ve hře, která nemá výrazný děj a jejíž postavy reprezentují hlavně odlišné životní osudy, zkušenosti a postoje, přidělil autor velkou roli slovu. Právě schopnost mluvit, sdělovat myšlenky či bezobsažně plácát, odlišuje jednu postavu od druhé. Zatímco pasačka koz Audrey zůstává význam mnoha slov utajen, její nastávající slyší v jednom slově významů hned několik. Zatímco Rosalinda je v roli Ganyméda až cynickou hanobitelkou ženského pohlaví, ve své pravé podobě a před věrnou kamarádkou Célií je to zoufale blábolčící zamilovaná ženská. A co Orlando, který se nejprve ani na slovo nezmůže a pak větší po lese otřesné verše plně ryzího citu. Ve zvýraznění významu slova připomíná tato hra komedii **Mnoho povyku pro nic**, ale zatímco tam slova nesla důležitou dramatickou funkci, zde především oslňují bohatstvím svých vyjadřovacích možností.

Jak se vám líbí? je laskavá komedie, která v rozmanitosti lidského života nachází jeho největší opodstatnění.

JIŘÍ JOSEK

AS YOU LIKE IT

JAK SE VÁM LÍBÍ?

DRAMATIS PERSONAE

DUKE SENIOR, living in exile
FREDERICK, his brother, and usurper of his dominions
AMIENS }
JAQUES } lords attending on the banished Duke
LE BEAU, a courtier attending upon Frederick
CHARLES, wrestler to Frederick
OLIVER, }
JAQUES } sons of Sir Rowland de Boys
ORLANDO }
ADAM }
DENNIS } servants to Oliver
TOUCHSTONE, the court jester
SIR OLIVER MARTEXT, a vicar
CORIN }
SILVIUS } shephards
WILLIAM, a country fellow, in love with Audrey
HYMEN
ROSALIND, daughter to the banished Duke
CELIA, daughter to Frederick
PHEBE, a shepherdess
AUDREY, a country wench
Lords, pages, foresters, and attendants.

Scene: Oliver's house, Frederick's court and the Forest of Arden.

O S O B Y

VÉVODA SENIOR, žijící v exilu
FREDERIC, jeho bratr a uchvatitel vévodství
AMIENS }
JACQUES } pánové v družině vyhnaného vévody
LE BEAU, dvořan vévody Frederika
CHARLES, zápasník vévody Frederika
OLIVER }
JAKUB } synové rytíře Rowlanda de Boys
ORLANDO }
ADAM }
DENNIS } sluhové Olivera
BRUS, dvorský šašek
OLIVER KAZIPRELÁT, vikář
CORIN }
SILVIUS } ovčáci
WILLIAM, venkovský chlapec zamilovaný do Audrey
HYMÉN
ROSALINDA, dcera vyhnaného vévody
CÉLIE, dcera vévody Frederika
FÉBÉ, pasačka koz
AUDREY, venkovské děvče
Pánové, panoši, lesníci a sloužící.

Místo děje: Oliverův dům, Frederikův dvůr a Ardenský les.

ACT I.

SCENE 1.

ORCHARD OF OLIVER'S HOUSE.

Enter Orlando and Adam.

ORLANDO As I remember, Adam, it was upon this fashion bequeathed me by will but poor a thousand crowns, and, as thou say'st, charged my brother, on his blessing, to breed me well; and there begins my sadness. My brother Jaques he keeps at school, and report speaks 5 goldenly of his profit. For my part, he keeps me rustically at home, or, to speak more properly, stays me here at home unkept; for call you that keeping for a gentleman of my birth that differs not from the stalling of an ox? His horses are bred better; for, besides that 10 they are fair with their feeding, they are taught their manage, and to that end riders dearly hired; but I, his brother, gain nothing under him but growth; for the which his animals on his dunghills are as much bound to him as I. Besides this nothing that he so plentifully 15 gives me, the something that nature gave me his countenance seems to take from me. He lets me feed with his hinds, bars me the place of a brother, and as much as in him lies, mines my gentility with my education. This is it, Adam, that grieves me; and the 20 spirit of my father, which I think is within me, begins to mutiny against this servitude. I will no longer endure it, though yet I know no wise remedy how to avoid it.

Enter Oliver.

ADAM Yonder comes my master, your brother.

ORLANDO Go apart, Adam, and thou shalt hear how he will 25 shake me up.

Adam retires.

OLIVER Now, sir! What make you here?

ORLANDO Nothing; I am not taught to make any thing.

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1.

V ZAHRADE OLIVEROVA DOMU.

Vystoupí Orlando a Adam.

ORLANDO Je sice pravda, že mi otec neodkázal nic víc než ubohých tisíc zlatých, ale jak víš, Adame, nejstarší bratr mu musel slíbit, že se o mě dobře postará. A v tom spočívá moje neštěstí. Bratra Jakuba poslal studovat – a ten prý má 5 ve škole náramné úspěchy –, zatímco mě drží doma jako pohůnka, nebo spíš chová jako dobytek. Vždyť v čem jsem na tom já se svým urozeným původem líp než ve chlévě vůl? I jeho koně mají lepší péči, protože dostávají 10 nejen nažrat, ale taky výcvik a výchovu. Obstaral jim ty nejlepší jezdce. A já, jeho bratr, nemám od něho nic než to žrádlo. Takže na tom nejsem o nic líp než jakákoli havěť, co se mu popelí na hnojišti. A jak štědře mě zahrnuje nicotnostmi, 15 tak hamižně mě obírá o to, co mi náleží. Jíst mě nechává s čeledíny. Upírá mi postavení bratra. A tak se nade mnou povyšuje, že mě to sráží k zemi. To mě trápí, Adame, ale duch mého otce, který, jak doufám, ve mně pořád ještě je, 20 se proti takovému zacházení bouří. Už to nebudu snášet, i když ještě nevím, jak se proti tomu postavit.

Vystoupí Oliver.

ADAM Tady jde pán domu, váš pan bratr.

ORLANDO Jdi stranou, Adame, a poslechni si, jak se zase 25 do mě pustí.

Adam odejde stranou.

OLIVER Á vida, mladý pán! Co tu děláš?

ORLANDO Nic. Protože nikdo mě nic dělat nenaučil.

OLIVER What mar you then, sir?

ORLANDO Marry, sir, I am helping you to mar that which God made, a poor unworthy brother of yours, with idleness. 30

OLIVER Marry, sir, be better employed, and be naught awhile.

ORLANDO Shall I keep your hogs, and eat husks with them? What prodigal portion have I spent that I should come to such penury? 35

OLIVER Know you where you are, sir?

ORLANDO O, sir, very well; here in your orchard.

OLIVER Know you before whom, sir?

ORLANDO Ay, better than him I am before knows me. I know you are my eldest brother; and in the gentle condition of blood, you should so know me. The courtesy of nations allows you my better in that you are the first-born; but the same tradition takes not away my blood, were there twenty brothers betwixt us. I have as much of my father in me as you, albeit I confess your coming before me is nearer to his reverence. 40 45

OLIVER What, boy!
Strikes him.

ORLANDO Come, come, elder brother, you are too young in this.
Seizes him.

OLIVER Wilt thou lay hands on me, villain?

ORLANDO I am no villain; I am the youngest son of Sir Rowland de Boys. He was my father; and he is thrice a villain that says such a father begot villains. Wert thou not my brother, I would not take this hand from thy throat till this other had pulled out thy tongue for saying so. Thou has railed on thyself. 50 55

ADAM (*Coming forward*) Sweet masters, be patient; for your father's remembrance, be at accord.

OLIVER Let me go, I say.

ORLANDO I will not, till I please; you shall hear me. My father charged you in his will to give me good education: you have trained me like a peasant, obscuring and hiding from me all gentleman-like qualities. The spirit of my father grows strong in me, and I will no longer endure it; therefore allow me such exercises as may become a gentleman, or give me the poor allottery 60 65

OLIVER Tak proč tu překážíš, lenochu?

ORLANDO Protože ty mně překážíš v tom, abych nebyl lenoch. 30

OLIVER Jdi si po svém a mě nech na pokoji.

ORLANDO Šel bych si po svém, kdybych tady něco svého měl. Ale prozatím můžu jít leda k tvým prasatům a žrát s nimi tvoje otruby! Proč mě pořád tak ponižuješ? 35

OLIVER Kde si myslíš, že jsi?

ORLANDO V tvé zahradě.

OLIVER A víš, s kým mluvíš?

ORLANDO Víím to líp než ten, kdo mluví se mnou. Jsi můj nejstarší bratr a jako bratr by ses ke mně taky měl chovat. Jsi sice prvorozený, a podle tradic a zvyků tedy váženější než já, ale ani kdyby mezi námi bylo dvacet bratrů, nic tě neopravňuje k tomu, abys na mě byl horší než na cizího. Mám v sobě otcovu krev jako ty, i když připouštím, že ty jsi přišel na svět dřív a můžeš si tedy víc dovolovat. 40 45

OLIVER Ty cucáku!
Uhodí ho.

ORLANDO Ale ale, starší bratře, na tohle jsi ještě moc mladej.
Chopí se ho.

OLIVER Dáš ty ruce pryč, ty grázle?

ORLANDO Nejsem grázl. Jsem nejmladší syn rytíře Rowlanda de Boys. A třikrát grázl je ten, kdo říká, že můj otec plodil grázly. Kdybys nebyl můj bratr, pak tuhle ruku nedám pryč, dokud ti tou druhou za ta slova nevyrvu jazyk. Nadáváš sám sobě. 50 55

ADAM (*Vystoupí do popředí*) Pánové, uklidněte se. Už kvůli památce vašeho tatínka, buďte na sebe hodní.

OLIVER Říkám ti, pusť mě!

ORLANDO Až já budu chtít. Nejdřív ti ale něco řeknu. Otec ti v poslední vůli nařídil, abys mi dal co nejlepší vzdělání a vychování, ale ty se mnou zacházíš jako s otrokem, a ne jako se synem šlechtice. Otcova krev se ve mně bouří a já už to nehodlám snášet. Budťo mi dopřeješ výsady, které k mému původu náležejí, nebo mi dej 60 65

- my father left me by testament; with that I will go buy my fortunes.
- OLIVER And what wilt thou do? Beg, when that is spent? Well, sir, get you in. I will not long be troubled with you; you shall have some part of your will. I pray you leave me.
- ORLANDO I no further offend you than becomes me for my good.
- OLIVER Get you with him, you old dog.
- ADAM Is 'old dog' my reward? Most true, I have lost my teeth in your service. God be with my old master! He would not have spoke such a word. 75
Exeunt Orlando and Adam.
- OLIVER Is it even so? Begin you to grow upon me? I will physic your rankness, and yet give no thousand crowns neither. Holla, Dennis!
Enter Dennis.
- DENNIS Calls your worship?
- OLIVER Was not Charles, the Duke's wrestler, here to speak with me? 80
- DENNIS So please you, he is here at the door and importunes access to you.
- OLIVER Call him in.
Exit Dennis.
- 'Twill be a good way; and tomorrow the wrestling is. 85
Enter Charles.
- CHARLES Good morrow to your worship.
- OLIVER Good Monsieur Charles! What's the new news at the new court?
- CHARLES There's no news at the court, sir, but the old news; that is, the old Duke is banished by his younger brother 90 the new Duke; and three or four loving lords have put themselves into voluntary exile with him, whose lands and revenues enrich the new Duke; therefore he gives them good leave to wander.
- OLIVER Can you tell if Rosalind, the Duke's daughter, be banished with her father? 95
- CHARLES O, no; for the Duke's daughter, her cousin, so loves her, being ever from their cradles bred together, that she would have followed her exile, or have died to stay behind her. She is at the court, and no less beloved 100

- tu ubohou almužnu, co mi otec odkázal, a já si půjdu hledat štěstí jinam.
- OLIVER A co chceš dělat? Žebrat, až to rozházíš? Ale jak myslíš. Už se s tebou nebudu otravovat. Dostaneš své dědictví. A teď mě, prosím, pusť. 70
- ORLANDO Nedám ti pokoj, dokud mi nedáš, co mi patří.
- OLIVER A ty táhni za ním, ty starý pse.
- ADAM „Starý pse“? To mám za odměnu? No ovšem, ve službě u vás jsem si zuby vylámал. Ale můj nebožtík pán to v nebi slyší. Ten by se mnou takhle nemluvil. 75
Odejdou Orlando a Adam.
- OLIVER Tak je to? Začíná si na mě dovolovat? Ale já ti srazím hřebínek. A tu tisícovku ode mě stejně nedostaneš. Haló, Dennis!
Vystoupí Dennis.
- DENNIS Volal jste mě, pane?
- OLIVER Nebyl tu Charles, vévodův zápasník? Prý mi něco chtěl. 80
- DENNIS Ano, milostivý pane. Čeká u dveří a prosí vás o přijetí.
- OLIVER Tak ať jde dál.
Odejde Dennis.
- Zítřka bude zápas, a to se právě hodí. 85
Vystoupí Charles.
- CHARLES Dobrý den, pane.
- OLIVER Charlesi, rád vás vidím! Co je nového u dvora našeho nového pana vévody?
- CHARLES Co vím, tak žádné novější novinky než ty staré nejsou. Starý pan vévoda byl vyhoštěn svým mladším bratrem, novým panem vévodou. S tím starým do vyhnanství dobrovolně odešlo i několik jeho věrných pánů, proti čemuž nový pan vévoda nic nenamítá, protože si majetek i polnosti, co tu nechali, s chutí přivlastnil.
- OLIVER Nevíte, jestli s vévodou do vyhnanství odešla i jeho dcera Rosalinda? 95
- CHARLES Kdepak. Její sestřenka Célie, vévodova dcera, s Rosalindou vyrůstala od kolébky a tak na ní lpí, že by ji nenechala odejít. To by šla radši do vyhnanství s ní nebo snad i umřela. Je u dvora a strýc se o ni stará

of her uncle than his own daughter; and never two ladies loved as they do.

OLIVER Where will the old Duke live?

CHARLES They say he is already in the Forest of Arden, and a many merry men with him; and there they live 105 like the old Robin Hood of England. They say many young gentlemen flock to him every day, and fleet the time carelessly, as they did in the golden world.

OLIVER What, you wrestle tomorrow before the new Duke?

CHARLES Marry, do I, sir; and I came to acquaint you with 110 a matter. I am given, sir, secretly to understand that your younger brother, Orlando, hath a disposition to come in disguised against me to try a fall. Tomorrow, sir, I wrestle for my credit; and he that escapes me without some broken limb shall acquit him well. Your brother is but young and tender; and, for your love, I would be loath to foil him, as I must, for my own honour, if he come in; therefore, out of my love to you, I came hither to acquaint you withal, that either you might stay him from his intendment, or brook 120 such disgrace well as he shall run into, in that it is thing of his own search and altogether against my will.

OLIVER Charles, I thank thee for thy love to me, which thou shalt find I will most kindly requite. I had myself notice of my brother's purpose herein, and have by 125 underhand means laboured to dissuade him from it; but he is resolute. I'll tell thee, Charles, it is the stubbornest young fellow of France; full of ambition, an envious emulator of every man's good parts, a secret and villainous contriver against me his 130 natural brother. Therefore use thy discretion: I had as lief thou didst break his neck as his finger. And thou wert best look to't; for if thou dost him any slight disgrace, or if he do not mightily grace himself on thee, he will practise against thee by poison, entrap thee 135 by some treacherous device, and never leave thee till he hath ta'en thy life by some indirect means or other; for, I assure thee, and almost with tears I speak it, there is not one so young and so villainous this day living. I speak but brotherly of him; but should I 140 anatomize him to thee as he is, I must blush and weep, and thou must look pale and wonder.

jako o vlastní. Nikdy se neměly žádné slečny tak rády jako tyhle dvě.

OLIVER Kde bude bývalý vévoda žít?

CHARLES Říká se, že se usadil v Ardenském lese i s celou svou veselou družinou. A teď tam žijí jako svého času 105 ten Angličan Robin Hood. Prý se tam za nimi denně hrnou další kavalíři a užívají si tam všichni společně bezstarostných radovánek jako v ráji.

OLIVER Zítka zápasíte před vévodou?

CHARLES Ano. A právě o tom jsem chtěl s vámi mluvit. 110 Doslechl jsem se z tajných zdrojů, pane, že váš mladší bratr Orlando má v úmyslu v přestrojení se mnou zkusit jedno kolo. V sázce je moje čest, a koho zítka nepustím ze spárů bez nějaké té zlomeniny, bude moct mluvit o štěstí. Váš bratr je ještě 115 mladíček, křehotinka, a už kvůli vám bych mu nechtěl ublížit, což bych s ohledem na svou dobrou pověst prostě musel, kdyby proti mně nastoupil. A protože si vás vážím, tak vás tedy prosím, abyste mu buď ten nápad rozmluvil, anebo se smířil 120 s tím, že ho buď nerad a proti své vůli spráskám jako psa.

OLIVER Charlesi, děkuji vám za vaši laskavost a nezůstanu vám to dlužen. Já sám jsem se o bratrově úmyslu doslechl a osobně jsem na něho velice 125 naléhal, abych ho od toho odradil. Ale řeknu vám, Charlesi, v celé Francii není umíněnější mladík. Je chtivý slávy a žárlí na každého, kdo je v čemkoli jen o trochu lepší než on. I proti mně, vlastnímu bratrovi, odporně intrikuje. A proto dělejte, jak 130 myslíte. Pro mě za mě, kdybyste mu zlomil prst nebo vaz, mně je to jedno. Ale dejte si na něho pozor. Jestli ho jen krapet zahanbíte, nebo dokonce jestli on vás hrdinsky neporazí, pak po vás půjde. A použije cokoli: jed, pastí, 135 léčky. Nedá pokoj, dokud vás tak či onak neodpraví. Můžu vás ujistit, a říkám to se slzami v očích, že není na světě člověk tak mladý a tak nenávidný. Mluvím k vám s ohledy na to, že je to můj bratr, ale kdybych vám ho měl vylíčit v pravé podobě, 140 musel bych se červenat a mít slzy v očích, a vy byste úžasem zbledl jako stěna.

CHARLES I am heartily glad I came hither to you. If he come tomorrow I'll give him his payment. If ever he go alone again, I'll never wrestle for prize more. And so, 145
God keep your worship!

Exit.

OLIVER Farewell, good Charles. Now will I stir this gamester. I hope I shall see an end of him; for my soul, yet I know not why, hates nothing more than he. Yet he's gentle; never schooled and yet learned; full of noble 150
device; of all sorts enchantingly beloved; and, indeed, so much in the heart of the world, and especially of my own people, who best know him, that I am altogether misprised. But it shall not be so long; this wrestler shall clear all. Nothing remains but that I kindle the boy 155
thither, which now I'll go about.

Exit.

SCENE 2.

BEFORE THE DUKE'S PALACE.

Enter Rosalind and Celia.

CELIA I pray thee, Rosalind, sweet my coz, be merry.

ROSALIND Dear Celia, I show more mirth than I am mistress of; and would you yet I were merrier? Unless you could teach me to forget a banished father, you must not learn me how to remember any extraordinary pleasure.

CELIA Herein I see thou lov'st me not with the full weight that I love thee. If my uncle, thy banished father, had banished thy uncle, the Duke my father, so thou hadst been still with me, I could have taught my love to take thy father for mine; so wouldst thou, if the truth 10
of thy love to me were so righteously tempered as mine is to thee.

ROSALIND Well, I will forget the condition of my estate, to rejoice in yours.

CELIA You know my father hath no child but I, nor none 15
is like to have; and, truly, when he dies thou shalt be his heir; for what he hath taken away from thy father perforce, I will render thee again in affection. By mine

CHARLES To jsem rád, že jsem za vámi zašel. Jestli zítra přijde, já mu dám na pamětnou. A jestli se potom ještě někdy zvedne na nohy, už nikdy nikoho nevyzvu k zápasu. 145
Takže Bůh vás provázej!

Odejde.

OLIVER Sbohem, Charlesi. Teď ještě musím popíchnout toho sportovce k boji. Doufám, že to bude jeho konec. Nevím proč, ale nenávidím ho víc než kohokoli jiného na světě. Přitom je milý, a na to, že nikdy 150
nestudoval, je i vzdělaný a má různé další přednosti. Lidi ho mají rádi a každý mu přeje jen to nejlepší. Nejvíc moji lidé, kteří ho znají nejlíp, takže si mě kvůli němu dostatečně neváží. Ale to brzy skončí. Tenhle zápasník to zařídí. Stačí, když chlapečka 155
pěkně nažhavím do pranice. A udělám to hned.

Odejde.

SCÉNA 2.

PŘED VÉVODSKÝM PALÁCEM.

Vystoupí Rosalinda a Célie.

CÉLIE Rosalindo, sestřeničko, prosím tě, rozvesel se.

ROSALINDA Milá Célie, už takhle se tvářím mnohem veseleji, než se cítím. Čím mě chceš rozveselit? Myslíš si, že mi vzpomínka na nějakou velkou legraci dokáže vyhnat z hlavy vzpomínku na vyhnaného otce? 5

CÉLIE Myslíš si, že mě máš ráda míň než já tebe. Kdyby můj strýček, tvůj tatínek, který je teď ve vyhnanství, vyhostil tvého strýčka, mého tatínka, který je teď vévodou, a my zůstaly spolu, já bych z lásky k tobě dokázala milovat tvého tatínka stejně jako svého. A kdybys 10
mě měla tak ráda, jako já mám tebe, tak to uděláš taky.

ROSALINDA Dobře, zapomenu kvůli tobě na svoje neštěstí a budu se radovat z tvého štěstí.

CÉLIE Víš, že můj tatínek kromě mě už žádné další dítě 15
nemá a asi už mít nebude, takže až umře, budeš po něm dědit, protože to všechno, co můj otec tomu tvému ukradl, ti já vrátím. To ti slibuju na svou čest,

- honour, I will; and when I break that oath, let me
turn monster; therefore, my sweet Rose, my dear 20
Rose, be merry.
- ROSALIND From henceforth I will, coz, and devise sports. Let me
see; what think you of falling in love?
- CELIA Marry, I prithee, do, to make sport withal; but love no
man in good earnest, nor no further in sport neither 25
than with safety of a pure blush thou mayst in honour
come off again.
- ROSALIND What shall be our sport, then?
- CELIA Let us sit and mock the good housewife Fortune
from her wheel, that her gifts may henceforth be 30
bestowed equally.
- ROSALIND I would we could do so; for her benefits are mightily
misplaced; and the bountiful blind woman doth most
mistake in her gifts to women.
- CELIA 'Tis true; for those that she makes fair she scarce 35
makes honest; and those that she makes honest she
makes very ill-favouredly.
- ROSALIND Nay; now thou goest from Fortune's office to Nature's:
Fortune reigns in gifts of the world, not in the
lineaments of Nature. 40
Enter Touchstone.
- CELIA No; when Nature hath made a fair creature, may she
not by Fortune fall into the fire? Though Nature hath
given us wit to flout at Fortune, hath not Fortune sent
in this fool to cut off the argument?
- ROSALIND Indeed, there is Fortune too hard for Nature, when 45
Fortune makes Nature's natural the cutter-off of
Nature's wit.
- CELIA Peradventure this is not Fortune's work neither, but
Nature's, who perceiveth our natural wits too dull
to reason of such goddesses, and hath sent this 50
natural for our whetstone; for always the dullness of
the fool is the whetstone of the wits. How now, wit!
Whither wander you?
- TOUCHSTONE Mistress, you must come away to your father.
- CELIA Were you made the messenger? 55
- TOUCHSTONE No, by mine honour; but I was bid to come for you.
- ROSALIND Where learned you that oath, fool?

- a jestli to nesplním, ať je ze mě v tu ránu šereda.
A proto, prosím tě, Rosalinko, Rosalindičko moje 20
drahá, rozvesel se.
- ROSALINDA Už jsem veselá. Vymyslíme si nějakou zábavu, ano?
Co třeba se do někoho zamilovat?
- CÉLIE Ano, ale jen pro zábavu, protože zamilovat se do
někoho vážně, to vážně není žádná legrace. Ačkoli 25
i láska pro zábavu je nebezpečná věc a děvče z ní
nemusí vždycky vyváznout jen s ruměncem a se ctí.
- ROSALINDA Tak čím se budeme bavit?
- CÉLIE Posadme se a pojďme vyzývat tu zatrolenou bábu
Štěstěnu, aby napříště rozdělovala svoje dary 30
spravedlivě.
- ROSALINDA Kéž by tomu tak bylo! Ale ta slepá dáma při svém
nadílení většinou všechno pomotá. Nejvíc
nespravedlivá je k ženám.
- CÉLIE To je pravda. Ty, kterým nadělí půvaby, obere 35
o poctivost, a poctivým dušinkám zase přidělí ošklivá
těla.
- ROSALINDA Pleteš si Štěstěnu s Přírodou. Štěstěna vládne nad
světskými dary, ale za krásné tvary vděčíš jedině
Přírodě. 40
Vystoupí Brus.
- CÉLIE Ale když Příroda vytvoří krásu, nedokáže ji Štěstěna
zpotvořit? A jestli nás Příroda podarovala výmluvností,
abychom si mohli na Štěstěnu zanádat, neposílá
Štěstěna tohohle šaška, aby nás přerušil v nejlepší? 45
- ROSALINDA Ano, Štěstěna je pro Přírodu tvrdý soupeř, když naše
přirozené dary výmluvnosti dokáže umlčet takovým
balvanem.
- CÉLIE Co ty víš? Možná je to od Přírody trik, jak si
vyzkoušet naši duchaplnost, a šaška Bruse nám
sama posílá jen proto, abychom si na něm brousily 50
svůj vtip. Je přece známo, že nejvíce vtipu se
vykřesá na tupých balvanech. Tak co, vtipálku!
Kam kráčíš?
- BRUS Slečno, musíte hned za svým otcem.
- CÉLIE Ponižil jsi na poslíčka? 55
- BRUS Ne, při mé cti, ale poslali mě za vámi.
- ROSALINDA „Při mé cti“? Kde ses naučil takové výrazy?

- TOUCHSTONE Of a certain knight that swore by his honour they were good pancakes, and swore by his honour the mustard was naught. Now I'll stand to it, the pancakes were 60
naught and the mustard was good, and yet was not the knight forsworn.
- CELIA How prove you that, in the great heap of your knowledge?
- ROSALIND Ay, marry, now unmuzzle your wisdom. 65
- TOUCHSTONE Stand you both forth now: stroke your chins, and swear by your beards that I am a knave.
- CELIA By our beards, if we had them, thou art.
- TOUCHSTONE By my knavery, if I had it, then I were. But if you swear by that that is not, you are not forsworn; no more 70
was this knight, swearing by his honour, for he never had any; or if he had, he had sworn it away before ever he saw those pancakes or that mustard.
- CELIA Prithee, who is't that thou mean'st?
- TOUCHSTONE One that old Frederick, your father, loves. 75
- CELIA My father's love is enough to honour him. Enough, speak no more of him; you'll be whipt for taxation one of these days.
- TOUCHSTONE The more pity that fools may not speak wisely what wise men do foolishly. 80
- CELIA By my troth, thou sayest true; for since the little wit that fools have was silenced, the little foolery that wise men have makes a great show. Here comes Monsieur Le Beau.
- Enter Le Beau.*
- ROSALIND With his mouth full of news. 85
- CELIA Which he will put on us as pigeons feed their young.
- ROSALIND Then shall we be news-crammed.
- CELIA All the better; we shall be the more marketable. Bon jour, Monsieur Le Beau. What's the news?
- LE BEAU Fair Princess, you have lost much good sport. 90
- CELIA Sport! Of what colour?
- LE BEAU What colour, madam? How shall I answer you?
- ROSALIND As wit and fortune will.
- TOUCHSTONE Or as the Destinies decrees.

- BRUS Od jednoho rytíře, co na svou čest přísahal, že ten ovar byl vynikající, ale hořčice nestála za nic. Ale já přísahám, že ovar byl fuj 60
a hořčice skvělá. A přesto ten rytíř nepřisahal křivě.
- CÉLIE Tak to teď musíš nade všechny pochybnosti doložit a prokázat.
- ROSALINDA Odšpuntuj svůj vtip a začni. 65
- BRUS Udělejte krok vpřed, podrbejte se na bradě a přísahajte při svém plnovousu, že jsem darebák.
- CÉLIE Při našem plnovousu, ty jsi darebák.
- BRUS Při mém darebáctví, kdybych nějaké měl, máte pravdu. Když přísaháte při něčem, co nemáte, nepřisaháte křivě. Jak ten rytíř, co přísahal při své cti, kterou neměl, a i kdyby ji býval měl, samým přísaháním by ji prošťuroval dávno předtím, než viděl ten ovar nebo tu hořčici.
- CÉLIE Prosím tě, o kom to vlastně mluvíš?
- BRUS O jednom, kterého si váš pan otec Frederic moc cení.
- CÉLIE Jestli si ho tatínek cení, už to mu dělá velkou čest, i kdyby jinak žádnou neměl. Ale dost už řečí o něm. A ty jednou dostaneš za svou hubatost napráskáno.
- BRUS Škoda že blázni nesmějí moudře mluvit o bláznovství mudrců. 80
- CÉLIE To je pravda. Protože od té doby, co se šaškům zakazuje projevovat krapet rozumu, je svět zaplavený pitomostmi chytráků. A vida! Přichází monsieur Le Beau.
- Vystoupí Le Beau.*
- ROSALINDA S plnou pusou těch nejnovějších zpráv. 85
- CÉLIE Kterými nás bude krmit jako holub holoubátka.
- ROSALINDA A my mu to budeme baštit.
- CÉLIE A proč by ne. Po tom se netloustne. Bon jour, monsieur Le Beau. Co je nového?
- LE BEAU Milostivá slečno, přišla jste o moc zábavné povyražení.
- CÉLIE Povyražení? Čeho?
- LE BEAU Čeho, slečno? Co bych tak nejlépe odpověděl?
- ROSALINDA Co vás napadne.
- BRUS Nebo co z vás vypadne.

CELIA	Well said; that was laid on with a trowel.	95
TOUCHSTONE	Nay, if I keep not my rank –	
ROSALIND	Thou lovest thy old smell.	
LE BEAU	You amaze me, ladies. I would have told you of good wrestling, which you have lost the sight of.	
ROSALIND	Yet tell us the manner of the wrestling.	100
LE BEAU	I will tell you the beginning, and, if it please your ladyships, you may see the end; for the best is yet to do; and here, where you are, they are coming to perform it.	
CELIA	Well, the beginning, that is dead and buried.	105
LE BEAU	There comes an old man and his three sons –	
CELIA	I could match this beginning with an old tale.	
LE BEAU	Three proper young men, of excellent growth and presence.	
ROSALIND	With bills on their necks: ‘Be it known unto all men by these presents’ –	110
LE BEAU	The eldest of the three wrestled with Charles, the Duke’s wrestler; which Charles in a moment threw him, and broke three of his ribs, that there is little hope of life in him. So he served the second, and so the third. Yonder they lie; the poor old man, their father, making such pitiful dole over them that all the beholders take his part with weeping.	115
ROSALIND	Alas!	
TOUCHSTONE	But what is the sport, monsieur, that the ladies have lost?	
LE BEAU	Why, this that I speak of.	
TOUCHSTONE	Thus men may grow wiser every day. It is the first time that ever I heard breaking of ribs was sport for ladies.	
CELIA	Or I, I promise thee.	
ROSALIND	But is there any else longs to see this broken music in his sides? Is there yet another dotes upon rib-breaking? Shall we see this wrestling, cousin?	125
LE BEAU	You must, if you stay here; for here is the place appointed for the wrestling, and they are ready to perform it.	130
CELIA	Yonder, sure, they are coming. Let us now stay and see it.	

CÉLIE	To bylo trefné, ale hrubé.	95
BRUS	Na hrubý pytel –	
ROSALINDA	Mlč, ty podšívko.	
LE BEAU	Celého jste mě popletly, dámy. Chtěl jsem vám vylíčit, o jaký báječný zápas jste přišly.	
ROSALINDA	Tak nám o něm vyprávějte.	100
LE BEAU	Můžu vám vylíčit začátek, a pokud budete chtít, vy samy račte zhlédnout konec, protože to úplně nejlepší teprve přijde. Tady a na tomhle místě.	
CÉLIE	Tak mluvte o tom začátku, kterému už je konec.	105
LE BEAU	Byl tam jeden stařec, který měl tři syny –	
CÉLIE	Začíná to jako pohádka.	
LE BEAU	Tři skvělé a udatné mládence, nadobyčejně krásné a urostlé.	
ROSALINDA	A na krku měli cedulky: „Všem se na vědomost dává, že zde přítomní –“	110
LE BEAU	Nejstarší z těch tří synů nastoupil proti Charlesovi, dvornímu zápasníkovi pana vévody, ale Charles s ním v tu ránu seknul o zem a zlomil mu tři žebra, že to mladík zřejmě nepřezijí. Stejně tak odrovnal druhého i třetího. Tamhle všichni tři leží a jejich nešťastný otec nad nimi nařiká tak zoufale, že rozplakal i všechny diváky.	115
ROSALINDA	Proboha!	
BRUS	Ale nechtěl jste mluvit o nějakém zábavném povyražení?	
LE BEAU	Vždyť o něm mluvím.	
BRUS	Člověk se pořád učí. Ještě nikdy jsem neslyšel o tom, že by mrzačení mladíků bylo zábavou pro slečny.	
CÉLIE	Ani já.	
ROSALINDA	Ale copak ještě někdo touží po tom nechat si zahrát na kastaněty z vlastních žeber? Podíváme se na ten zápas, sestřenko?	125
LE BEAU	To budete muset, jestli tady zůstanete. Tohle místo vybrali jako zápasíště a jsou připraveni začít.	130
CÉLIE	No ovšem, už sem jdou. Zůstaňme a podívejme se na to.	

Flourish. Enter Duke Frederick, Lords, Orlando, Charles, and attendants.

- FREDERICK Come on; since the youth will not be entreated, his own peril on his forwardness.
- ROSALIND Is yonder the man? 135
- LE BEAU Even he, madam.
- CELIA Alas, he is too young; yet he looks successfully.
- FREDERICK How now, daughter and cousin! Are you crept hither to see the wrestling?
- ROSALIND Ay, my liege; so please you give us leave. 140
- FREDERICK You will take little delight in it, I can tell you, there is such odds in the man. In pity of the challenger's youth I would fain dissuade him, but he will not be entreated. Speak to him, ladies; see if you can move him.
- CELIA Call him hither, good Monsieur Le Beau. 145
- FREDERICK Do so; I'll not be by.
Duke Frederick goes apart.
- LE BEAU Monsieur the Challenger, the Princess calls for you.
- ORLANDO I attend them with all respect and duty.
- ROSALIND Young man, have you challenged Charles the wrestler?
- ORLANDO No, fair Princess; he is the general challenger. 150
I come but in, as others do, to try with him the strength of my youth.
- CELIA Young gentleman, your spirits are too bold for your years. You have seen cruel proof of this man's strength; if you saw yourself with your eyes, 155
or knew yourself with your judgment, the fear of your adventure would counsel you to a more equal enterprise. We pray you, for your own sake, to embrace your own safety and give over this attempt.
- ROSALIND Do, young sir; your reputation shall not therefore 160
be misprised: we will make it our suit to the Duke that the wrestling might not go forward.
- ORLANDO I beseech you, punish me not with your hard thoughts, wherein I confess me much guilty to deny so fair and excellent ladies any thing. But let your fair eyes 165
and gentle wishes go with me to my trial; wherein if I be foiled there is but one shamed that was never gracious; if killed, but one dead that is willing to be so. I shall do my friends no wrong, for I have none to

Fanfára. Vystoupí vévoda Frederic, šlechtici, Orlando, Charles a sloužící.

- FREDERIC Tak dobře. Jestli se mladík nechce nechat přesvědčit, je to pouze na jeho zodpovědnost.
- ROSALINDA Tenhle má zápasit? 135
- LE BEAU Právě ten, milostivá slečno.
- CÉLIE Je ještě dost mladý, ale vypadá dobře.
- FREDERIC Dcero, neteři, co vy tady? Přišly jste se podívat na zápas?
- ROSALINDA Ano, pane, jestli nám to dovolíte. 140
- FREDERIC Nic hezkého to nebude, to vám povím. Soupeř má obrovskou převahu. Bylo mi mládence líto, že je ještě tak mladý, a snažil jsem se mu to vymluvit, ale nedal se zvíkat. Promluvte s ním, slečny. Třeba si od vás dá říct.
- CÉLIE Drahý monsieur Le Beau, zavolejte nám ho. 145
- FREDERIC Udělejte to. Nebudu vám překážet.
Vévoda Frederic jde stranou.
- LE BEAU Monsieur vyzývateli, milostslečna si s vámi přeje mluvit.
- ORLANDO Pak mi povinnost i úcta velí jejich přání vyhovět.
- ROSALINDA Mladý muži, vy jste vyzval Charlese k zápasu?
- ORLANDO Ne, krásná slečno. Vyzývatelem je on. Já jako 150
všichni ostatní přede mnou si na něm chci jen vyzkoušet svou zdatnost.
- CÉLIE Příteli, jste na svůj věk až příliš troufalý. Sám jste viděl krutou ukázkou jeho síly. Takže jestli věříte 155
vlastním očím a máte z toho nějaký rozum, pud sebezáchovy by vás měl přesvědčit, že tenhle zápasník je pro vás moc velké sousto. My obě vás prosíme, abyste bral ohled na vlastní bezpečnost a téhle zkoušky zdatnosti se vzdal.
- ROSALINDA Slibujeme vám, mladý muži, že tím vaše čest 160
nijak neutrpí. My dvě přesvědčíme vévodu, aby ten zápas zakázal.
- ORLANDO Snažně vás prosím, nebuďte na mě kruté a nenuťte mě, abych musel tak krásným a vzácným slečnám v čemkoli odporovat. Raději věnujte své půvabné 165
zraky a vlídná povzbuzení mému zápasu. Vždyť jestli v něm padnu, padnu jako ten, kdo se nikdy nesměl povznést, a jestli v něm zemřu, pak zemře ten, kdo rád šel smrti vstříc. Přátelům žalost nezpůsobím, protože

lament me; the world no injury, for in it I have 170
nothing; only in the world I fill up a place, which may
be better supplied when I have made it empty.

ROSALIND The little strength that I have, I would it were with you.

CELIA And mine to eke out hers.

ROSALIND Fare you well. Pray heaven I be deceived in you! 175

CELIA Your heart's desires be with you!

CHARLES Come, where is this young gallant that is so desirous to
lie with his mother earth?

ORLANDO Ready, sir; but his will hath in it a more modest working.

FREDERICK You shall try but one fall. 180

CHARLES No, I warrant your Grace, you shall not entreat him to
a second, that have so mightily persuaded him from
a first.

ORLANDO You mean to mock me after; you should not have
mocked me before; but come your ways. 185

ROSALIND Now, Hercules be thy speed, young man!

CELIA I would I were invisible, to catch the strong fellow by
the leg.
They wrestle.

ROSALIND O excellent young man!

CELIA If I had a thunderbolt in mine eye, I can tell who 190
should down.
Charles is thrown. Shout.

FREDERICK No more, no more.

ORLANDO Yes, I beseech your Grace; I am not yet well breathed.

FREDERICK How dost thou, Charles?

LE BEAU He cannot speak, my lord. 195

FREDERICK Bear him away. What is thy name, young man?

ORLANDO Orlando, my liege; the youngest son of Sir Rowland de
Boys.

FREDERICK I would thou hadst been son to some man else.
The world esteemed thy father honourable, 200
But I did find him still mine enemy.
Thou shouldst have better pleased me with this deed,
Hadst thou descended from another house.
But fare thee well; thou art a gallant youth;
I would thou hadst told me of another father. 205

není nikdo, kdo by pro mě plakal, a svět o nic 170
nepřipravím, protože na něm jen místo zabírám, které,
až tady nebudu, zaplní lepší, než jsem já.

ROSALINDA Jak jsem slabá, veškerá moje síla ať je s vámi.

CÉLIE A moje taky, aby podpořila tu její.

ROSALINDA Sbohem! Kéž se ve vás pletu! 175

CÉLIE Ať vám štěstí přeje!

CHARLES Kde je ten mladík, co tak touží ulehnout do náruče
matičce zemi?

ORLANDO Čekám na vás, ale úmysly mám skromnější.

FREDERIC Utkáte se pouze na jedno kolo. 180

CHARLES Zaručuju vám, Milosti, že do druhého kola ho
nebudete muset přemlouvat, když si nenechal
vymluvit to první.

ORLANDO Neříkej hop, dokud nepřeskočíš, praví přísloví.
Ale pojďme. 185

ROSALINDA Sám Herkules ti pomáhej, mládenče!

CÉLIE Kdybych tak byla neviditelná, já bych tomu
vařbuchtovi podrazila nohy.
Muži zápasí.

ROSALINDA Ten mládenec je výborný!

CÉLIE Kdybych měla v očích blesky, věděla bych, koho 190
sestřelit k zemi.
Charles padne. Aplaus.

FREDERIC Stačí. To stačí.

ORLANDO Prosím vás, Milosti, ještě jsem se ani nerozehřál.

FREDERIC Tak jak je, Charlesi?

LE BEAU Je bez dechu, pane. 195

FREDERIC Odneste ho. Jak se jmenujete, mladý muži?

ORLANDO Orlando, pane. Jsem nejmladší syn rytíře Rowlanda
de Boys.

FREDERIC Škoda že nejsi synem jiného.
Lidé si tvého otce vážili, 200
pro mne byl ale vždycky nepřítel.
Tvé vítězství by mě víc těšilo,
kdybys pocházel z jináčího domu.
Zdar tobě, švarný mládenče, i když
mě mrzí, že jsi synem svého otce. 205

Exeunt Duke Frederick, train, and Le Beau.

CELIA Were I my father, coz, would I do this?

ORLANDO I am more proud to be Sir Rowland's son,
His youngest son – and would not change that calling
To be adopted heir to Frederick.

ROSALIND My father loved Sir Rowland as his soul, 210
And all the world was of my father's mind;
Had I before known this young man his son,
I should have given him tears unto entreaties
Ere he should thus have ventured.

CELIA Gentle cousin,
Let us go thank him, and encourage him; 215
My father's rough and envious disposition
Sticks me at heart. Sir, you have well deserved;
If you do keep your promises in love
But justly as you have exceeded all promise,
Your mistress shall be happy.

ROSALIND Gentleman, (*Gives him a chain*)
Wear this for me; one out of suits with fortune,
That could give more, but that her hand lacks means.
Shall we go, coz?

CELIA Ay. Fare you well, fair gentleman.

ORLANDO Can I not say 'I thank you'? My better parts
Are all thrown down; and that which here stands up 225
Is but a quintain, a mere lifeless block.

ROSALIND He calls us back. My pride fell with my fortunes;
I'll ask him what he would. Did you call, sir?
Sir, you have wrestled well, and overthrown
More than your enemies.

CELIA Will you go, coz? 230

ROSALIND Have with you. Fare you well.
Exeunt Rosalind and Celia.

ORLANDO What passion hangs these weights upon my tongue?
I cannot speak to her, yet she urged conference.
O poor Orlando, thou art overthrown!
Or Charles or something weaker masters thee. 235

Re-enter Le Beau.

LE BEAU Good sir, I do in friendship counsel you
To leave this place. Albeit you have deserved
High commendation, true applause, and love,

Odejdou vévoda Frederic s družinou a Le Beau.

CÉLIE Já být můj otec, tak se budu stydět.

ORLANDO Jsem hrdý na to, že jsem otcův syn,
nejmladší Rowland. To bych nevyměnil,
ani kdybych měl zdědit vévodství.

ROSALINDA Rytíře Rowlanda můj otec ctil 210
a spolu s ním i všichni, které znám.
Kdybych jen tušila, čím je to syn,
k svým prosbám přidala bych ještě pláč,
abych ho zarazila.

CÉLIE Sestřenko,
pojďme ho pozdravit a povzbudit. 215
Srdce mě bolí, jak byl na něho
můj otec příkrý. Pane, gratuluju.
A umíte-li stejně neochvějně
milovat jako zápasit, pak dívka
vašeho srdce bude šťastná.

ROSALINDA Pane, (*Dá mu kolem krku řetízek*)
to noste za mne. Kdybych na tom byla
lépe, než jsem, byla bych štedřejší.
Jdem, sestřenice?

CÉLIE Sbohem, milý pane.

ORLANDO Nedokážu jí ani poděkovat?
Mé lepší já tu padlo do prachu 225
a místo něj tu stojí solný sloup!

ROSALINDA Volá nás zpět. Pryč s hloupou hrdostí.
Zeptám se ho, co chce. Přál jste si, pane?
Dobře jste bojoval a zvítězil
nejen nad nepřítelem.

CÉLIE Půjďme? 230

ROSALINDA Však já už jdu. Na shledanou.
Odejdou Rosalinda a Célie.

ORLANDO Proč měl jsem náhle jazyk jako v kleštích?
Mluvila na mě a já tupě mlčel.
Ubohý Orlando, jsi přemožený!
Ne silou muže, mocí slabé ženy. 235

Vystoupí Le Beau.

LE BEAU Vážený pane, z přátelství vám radím,
opusťte město. Přestože jste si
vysloužil právem uznání a obdiv,

Yet such is now the Duke's condition
That he misconstrues all that you have done. 240
The Duke is humorous; what he is, indeed,
More suits you to conceive than I to speak of.

ORLANDO I thank you, sir; and pray you tell me this:
Which of the two was daughter of the Duke
That here was at the wrestling? 245

LE BEAU Neither his daughter, if we judge by manners;
But yet, indeed, the smaller is his daughter;
The other is daughter to the banished Duke,
And here detained by her usurping uncle,
To keep his daughter company; whose loves 250
Are dearer than the natural bond of sisters.
But I can tell you that of late this Duke
Hath ta'en displeasure 'gainst his gentle niece,
Grounded upon no other argument 255
But that the people praise her for her virtues
And pity her for her good father's sake;
And, on my life, his malice 'gainst the lady
Will suddenly break forth. Sir, fare you well.
Hereafter, in a better world than this,
I shall desire more love and knowledge of you. 260

ORLANDO I rest much bounden to you; fare you well.
Exit Le Beau.
Thus must I from the smoke into the smother;
From tyrant Duke unto a tyrant brother.
But heavenly Rosalind!
Exit.

SCENE 3.
THE DUKE'S PALACE.

Enter Rosalind and Celia.

CELIA Why, cousin! Why, Rosalind! Cupid have mercy!
Not a word?

ROSALIND Not one to throw at a dog.

CELIA No, thy words are too precious to be cast away upon
curs; throw some of them at me; come, lame me 5
with reasons.

vévoda v rozezení obrací
proti vám všechno, co jste udělal. 240
Je náladový. Domyslete si
to, o čem já bych neměl mluvit nahlas.

ORLANDO Děkuji, pane. Povězte mi, prosím,
která z těch slečen, které přihlížely
zápasení, je vévodova dcera? 245

LE BEAU Povahou se mu nepodobá žádná,
jinak je to ta menší. Druhé děvče
je dcerou vyhnaného vévody.
Uchvatitel vévodství ji tu drží
kvůli své dceři. Ty dvě dívky se 250
snad mají radši nežli vlastní sestry.
V poslední době ovšem vévoda
na neteř velmi silně zanevřel
a nemá k tomu žádný jiný důvod 255
než to, že lidé chválí její ctnosti
a litují ji kvůli tatínkovi.
Vsadil bych krk, že zášť, kterou k ní chová,
se brzy projeví. Tak na shledanou.
Doufám, že v lepších dobách, než je tahle,
budu mít čest se s vámi lépe poznat. 260

ORLANDO Jsem vám moc zavázaný. Na shledanou.
Odejde Le Beau.
Kam mám teď jít? Jen z deště pod okap.
Vévoda spílá mi. Bratr mě nemá rád.
Ach, božská Rosalindo!
Odejde.

SCÉNA 3.
VE VÉVODSKÉM PALÁCI.

Vystoupí Rosalinda a Célia.

CÉLIE No tak, sestřenko! Rosalindo! Amore, slituj se nad ní!
Ani slovíčko?

ROSALINDA Ani co bych psovi hodila.

CÉLIE To ne, tvoje slova jsou perly! Nebudeš přece házet
perly psům. Hoď nějaké slovíčko po mně, nebo 5
zemřu zvědavostí.

ROSALIND Then there were two cousins laid up, when the one should be lamed with reasons and the other mad without any.

CELIA But is all this for your father? 10

ROSALIND No, some of it is for my child's father. O, how full of briers is this working-day world!

CELIA They are but burs, cousin, thrown upon thee in holiday foolery; if we walk not in the trodden paths, our very petticoats will catch them. 15

ROSALIND I could shake them off my coat: these burs are in my heart.

CELIA Hem them away.

ROSALIND I would try, if I could cry 'hem' and have him.

CELIA Come, come, wrestle with thy affections. 20

ROSALIND O, they take the part of a better wrestler than myself.

CELIA O, a good wish upon you! You will try in time, in despite of a fall. But, turning these jests out of service, let us talk in good earnest. Is it possible, on such a sudden, you should fall into so strong a liking with old Sir Rowland's youngest son? 25

ROSALIND The Duke my father loved his father dearly.

CELIA Doth it therefore ensue that you should love his son dearly? By this kind of chase I should hate him, for my father hated his father dearly; yet I hate not Orlando.

ROSALIND No, faith, hate him not, for my sake.

CELIA Why should I not? Doth he not deserve well?
Enter Duke Frederick, with lords.

ROSALIND Let me love him for that; and do you love him because I do. Look, here comes the Duke.

CELIA With his eyes full of anger. 35

FREDERICK Mistress, dispatch you with your safest haste, And get you from our court.

ROSALIND Me, uncle?

FREDERICK You, cousin.
Within these ten days if that thou beest found So near our public court as twenty miles, Thou diest for it.

ROSALIND I do beseech your Grace, 40
Let me the knowledge of my fault bear with me.

ROSALINDA To bude strašlivý osud dvou sestřenic.
Jedna zemře zvědavostí a druhá zoufalstvím zešílí.

CÉLIE Je to kvůli tvému tatínkovi? 10

ROSALINDA Nejen to, částečně i kvůli tatínkovi mých dětí. Jak je ten svět trnitý a plný nástrah!

CÉLIE To jsou jenom bodláky, sestřenko, co po sobě z legrace házíme, a když nejdeme vyšlapanou cestou, nachytají se nám na sukně. 15

ROSALINDA Takové bych dokázala setřepat, ale tenhle se mi zavrtal do srdce.

CÉLIE Tak ho zkus odtud vypudit.

ROSALINDA Zkousím to. Ale čím dál víc mě to pudí k němu.

CÉLIE Musíš se poprat se svými city. 20

ROSALINDA Vzaly si na pomoc lepšího zápasníka, než jsem já.

CÉLIE Pak teda zlom vaz! Protože tenhle tě brzy položí na lopatky. Ale dost už vtipkování a mluvmě vážně. Opravdu ses tak rychle dokázala zamilovat do nejmladšího syna starého rytíře Rowlanda? 25

ROSALINDA Můj tatínek vévoda měl jeho otce velice rád.

CÉLIE A z toho vyplývá, že ty musíš milovat jeho syna? Potom bych ho já měla nenávidět, protože jeho otec nenáviděl mého. Ale mně Orlando nijak nevadí. 30

ROSALINDA Musíš ho mít ráda, už kvůli mně.

CÉLIE Proč bych musela? Já na něm nic zvláštního nevidím.
Vystoupí vévoda Frederic s družinou.

ROSALINDA To já ano, a ty ho měj ráda prostě proto, že ho mám ráda já. Podívej, jde sem vévoda.

CÉLIE Tváří se strašně zle. 35

FREDERIC Slečno, sbalte si věci a co nejdřív opusťte tenhle dům.

ROSALINDA Já, strýčku?

FREDERIC Vy.
Jestli vás za deset dní někdo spatří v okruhu dvaceti mil od paláce, tak zemřete.

ROSALINDA Proboha, Milosti, 40
prozradíte mi, co jsem provedla?

	If with myself I hold intelligence, Or have acquaintance with mine own desires; If that I do not dream, or be not frantic – As I do trust I am not – then, dear uncle, Never so much as in a thought unborn Did I offend your Highness.	45
FREDERICK	Thus do all traitors; If their purgation did consist in words, They are as innocent as grace itself. Let it suffice thee that I trust thee not.	50
ROSALIND	Yet your mistrust cannot make me a traitor. Tell me whereon the likelihood depends.	
FREDERICK	Thou art thy father's daughter; there's enough.	
ROSALIND	So was I when your Highness took his dukedom; So was I when your Highness banished him. Treason is not inherited, my lord; Or, if we did derive it from our friends, What's that to me? My father was no traitor. Then, good my liege, mistake me not so much To think my poverty is treacherous.	55 60
CELIA	Dear sovereign, hear me speak.	
FREDERICK	Ay, Celia; we stayed her for your sake, Else had she with her father ranged along.	
CELIA	I did not then entreat to have her stay; It was your pleasure, and your own remorse; I was too young that time to value her, But now I know her. If she be a traitor, Why so am I: we still have slept together, Rose at an instant, learned, played, eat together; And wheresoe'er we went, like Juno's swans, Still we went coupled and inseparable.	65 70
FREDERICK	She is too subtle for thee; and her smoothness, Her very silence and her patience, Speak to the people, and they pity her. Thou art a fool. She robs thee of thy name; And thou wilt show more bright and seem more virtuous	75
	When she is gone. Then open not thy lips. Firm and irrevocable is my doom Which I have passed upon her; she is banished.	
CELIA	Pronounce that sentence, then, on me, my liege; I cannot live out of her company.	80

	Protože pokud vím a pokud mne nemámí smysly, paměť neklame, pokud teď nespím nebo neblouzním – v což pevně věřím –, potom, strýčku, jsem vůči vám stejně nevinná a čistá jak dítě.	45
FREDERIC	Takhle mluví všichni zrádci. Kdyby se mohli slovy očistit, je každý darebák chodící ctnost. Prostě ti nevěřím, a tím to končí.	50
ROSALINDA	Jsem zrádce proto, že mi nevěříte? A jaký k tomu, prosím, máte důvod?	
FREDERIC	Jsi dcerou svého otce. To mi stačí.	
ROSALINDA	Tou byla jsem, když jste ho sesadil. Tou byla jsem, když jste ho odtud vyhnal. Zrádčovství nedědí se jako nemoc. I kdyby to tak bylo, co já s tím? Můj otec nebyl žádný zrádce, pane. A nemyslete si, že když jsem v nouzi, hned chystám zradu. To se pletete.	55 60
CÉLIE	Tatínku, prosím, vyslechněte mě.	
FREDERIC	Dovolil jsem jí zůstat kvůli tobě, jinak by táhla rovnou se svým tátou.	
CÉLIE	Já se vás o to nijak neprosila. Sám z lítosti jste se tak rozhodl. Byla jsem příliš mladá, abych ji uměla ocenit. Teď už ji znám. Jestli je zrádce, pak jsem zrádce taky. Spolu jsme chodily spát, vstávaly, spolu se učily, hrály si, jedly, nerozlučné jako dvě labutě.	65 70
FREDERIC	Je chytrá, mazaná. Drží tě v hrsti. Umí se vetřít lidem do srdce. Je klidná, tichá, v lidech budí lítost. Tak nebuď blázen. Tebe zastihuje. Až tady nebude,	75
	ty konečně zazáříš, jak se patří. Proto mlč! Mé rozhodnutí v té věci je pevné a nezvratné. Je od nás vyhoštěna.	
CÉLIE	Pak stejný ortel určete i mně. Já bez ní prostě nedokážu žít.	80

ROSALIND I'll have no worse a name than Jove's own page,
And therefore look you call me Ganymede. 120
But what will you be called?

CELIA Something that hath a reference to my state:
No longer Celia, but Aliena.

ROSALIND But, cousin, what if we assayed to steal
The clownish fool out of your father's court? 125
Would he not be a comfort to our travel?

CELIA He'll go along o'er the wide world with me;
Leave me alone to woo him. Let's away,
And get our jewels and our wealth together;
Devise the fittest time and safest way 130
To hide us from pursuit that will be made
After my flight. Now go we in content
To liberty, and not to banishment.

Exeunt.

ROSALINDA Chci hezké jméno. Třeba Ganyméd,
služebník nejvyššího boha Dia. 120
A jaké jméno vybereš si ty?

CÉLIE Nějaké, co se hodí k mému stavu.
Už ne Célie, ale Aliena.

ROSALINDA Sestřenko, co kdybychom zkusily
odloudit z vévodova domu šaška? 125
S ním by se cestovalo mnohem líp.

CÉLIE Ten se mnou půjde třeba na kraj světa.
O něj se postarám. Pojd', sbalíme si
nějaké šperky a pár nezbytností. 130
A vymyslíme, jak to provést, aby
náš útěk zůstal dlouho utajený.
Není to s námi tak zlé, jak se zdá,
ve vyhnanství nás čeká svoboda.

Odejdou.